

Leukemi (blodkreft)

Hva er Leukemi?

Ved leukemi får vi unormalt mange hvite blodceller (leukocytter) i benmargen og blodet. Kroppens blodceller dannes i benmargen. Benmargen er et mykt vev som finnes på innsiden av store knokler som brystben, ryggrad, bekken og lange knokler i armer og lår. Ukontrollert vekst av hvite blodceller gjør at benmargen ikke får produsert nok normale blodceller. Det finnes ulike former for leukemi (1).

Årsaker til leukemi

En vet ikke sikkert hvorfor vi får leukemi, men det ser ut som det kan være arvelig årsaker, spesielt for kronisk lymfatisk leukemi (1).

Barn med Downs syndrom er disponert for å utvikle spesielt akutt myelogen leukemi, men også akutt lymfatisk leukemi kan forekomme (2,3,4,5). Når barn med Downs syndrom utvikler akutt promyelocytiske leukemi (M3) benyttes egne behandlingsopplegg (1).

Akutt leukemi

Akutt leukemi utvikler seg veldig raskt, og kan deles inn i to hovedgrupper; Akutt myelogen leukemi (AML) og Akutt lymfatisk leukemi (ALL).

Kronisk leukemi

Ved kronisk leukemi utvikler sykdommen seg gradvis over lengre tid, og sykdommen kan deles inn i to hovedgrupper; Kronisk myelogen leukemi (KML) og Kronisk lymfatisk leukemi (KLL). Menn har også større risiko enn kvinner for å utvikle kronisk lymfatisk leukemi (1).

Symptomer på leukemi

- Blek, slapp/trøtt/økt behov for hvile
- Tung pust ved anstrengelse
- Hjertebank
- Mangel på hvite blodceller kan gi infeksjoner, og utvikles gjerne raskt til alvorlige infeksjoner som påvirker hele kroppen, allerede før diagnosen er stilt
- Mangel på røde blodceller gir anemi og slapphet
- Økt blødningstendens, noen får punktvis hudblødninger og av og til blåmerker
- Vekttap
- Feber som kommer og går
- Nattesvette
- Hovne lymfeknuter (1)

Undersøkelser

Alle må igjennom en undersøkelse hvor legen ser etter tegn på sykdom og kjenner etter hovne lymfeknuter. Det må tas blodprøver, benmargsprøver og røntgenbilder av lungene.

Når det er spørsmål om Akutt lymfatisk leukemi (ALL) må prøvene tas raskt da det er livreddende å starte behandling så fort som mulig (1).

Behandling

Behandlingsmetoder for leukemi er stadig under utvikling, og all behandling er individuelt tilpasset. Cellegift er en vanlig behandlingsmetode (1).

For oppdatert informasjon om behandling, se www.kreftlex.no og www.kreftforeningen.no.

Pakkeforløp

Ved mistanke om kreft vil fastlegen henvise pasienten til et *pakkeforløp*. Målet med et pakkeforløp er å gi forutsigbarhet og trygghet for pasienten og de pårørende. Et pakkeforløp skal omfatte utredning, behandling og oppfølging, og gi en pekepinn på tiden det kan ta.

På alle sykehus som utreder og behandler kreft finnes det fagfolk som jobber som *forløpskoordinatorer*. Disse personene skal sørge for minst mulig ventetid for alle pasienter til deres undersøkelser og behandlinger. Pasienter kan ringe dem når som helst med spørsmål om henvisninger, timeavtaler og lignende.

I tillegg vil de fleste kommuner ha en kreftkoordinator som kan følge opp pasienten hjemme.

Referanser

1. www.kreftlex.no
2. Satgé D & Seidel MG: The Pattern of Malignancies in Down Syndrome and Its Potential Context With the Immune System (2018). *Front. Immunol.* 9:3058.
3. Satgé D, Sasco AJ, Azema B, Culine S: Cancers in persons with intellectual deficiency: current data; in Charleton MV (ed): *Mental Retardation Research Focus*. New York, Nova Sciences, 2007, pp 47–84.
4. Slettebø Daltveit, D., Klungøy, K., Engeland, A. m. fl. 2020. Cancer risk in individuals with major birth defects: large Nordic population based case-control study among children, adolescents, and adults. *BMJ* 2020;371:m4060, <http://dx.doi.org/10.1136/bmj.m4060>
5. Liu Q, Adami H-O, Reichenberg A, Kolevzon A, Fang F, Sandin S (2021) Cancer risk in individuals with intellectual disability in Sweden: A population-based cohort study. *PLoS Med* 18(10): e1003840. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1003840>